

Column (op Zwijndrecht Net)

Hier vind je de column van Chris Moorman

Stolpersteine voor Leo Meijer (woensdag 14 januari 2015)

Deze week zat ik naar televisie te kijken, eigenlijk stond hij aan en kwam ik binnen en keek naar een reportage van andere tijden. Het was het verhaal van Ellen Burka. Omdat het mij niet direct boeide wilde ik iets anders gaan doen maar haar verhaal nam steeds boeiende wendingen wat leidde tot het volledig uitzien van de uitzending.

Haar verhaal van succes trainster is mooi maar wat mij raakte waren de beelden en haar verhaal over de tweede wereldoorlog en hoe zij afgevoerd werd, overleefde en het verhaal niet direct aan haar kinderen vertelde.

Recent raakte ik ook in gesprek met Kees Popijus vanwege zijn nieuwe boek over Zwijndrecht na de tweede wereldoorlog en de filmpjes uit de oorlog die ik gevonden had en Leo Meijer. De Apotheek van Meneer Meijer was gevestigd op het veerplein maar ik herinnerde mijn ook een andere apotheek Plomp. In het gesprek bleven we eigenlijk steeds terugkomen op Zwijndrecht in en rond de tweede wereldoorlog en wie wie was.

Waarom is er in Zwijndrecht toch zo lang gezweven over dat stukje geschiedenis. Het is door het toedoen van Kees popijus dat de plaquette in het gerestaureerde raadhuis is komen te hangen. Kees als medeoprichter van de historische vereniging in Zwijndrecht blijft actief voor het behoud van de geschiedenis van Zwijndrecht. Hij is ook actief voor de stichting Stolpersteine.

Voor Leo Meijer komt er een Stolpersteine, een herdenkingssteen voor weggevoerde Joodse mensen, op het Veerplein te liggen. Leo Meijer is voor Zwijndrecht vergelijkbaar wat Anne Frank voor Amsterdam is. Uiteraard is haar dagboek en Leo zijn verhaal niet geheel vergelijkbaar maar het tijdbeeld van iemand van deze leeftijd is bijzonder. Zijn vader zorgde ervoor dat zijn werkstukjes uit het kamp gesmokkeld werden.

In het verhaal van Ellen Burka vertelt zij over haar ervaringen van het verlies van haar familie en net als bij haar en de familie frank komt meneer Meijer alleen thuis na de oorlog en zijn alleen de werkstukjes en briefjes van Leo een tastbaar gegeven van zijn familie. Als kind wist ik het wel omdat mijn moeder er iets over vertelde, maar begrijp je het of besef je wat dat is.

Bij het nogmaals lezen van een citaat uit Leo s briefjes besef je hoe tastbaar en realistisch in tijd dit is. Je bent kind opgepakt van huis en haard verdreven zoals we dat nu weer op grote schaal zien gebeuren. Hoe dom zijn die machtswellustelingen, hoe weinig hebben zij op met de mensheid. In de Zwijndrechtse filmpjes uit de tweede wereldoorlog zie je de mensen de Hitlergroet brengen aan Anton Mussert als hij Zwijndrecht bezoekt.

Nu zie je op TV mensen een andere groet doen maar is het vergelijkbaar. Kinderen op de vlucht in een kamp gevangen gezet. Leo zijn briefje aan Sinterklaas verwoord het: "Lieve sint en Piet, *'Ik ben heel erg blij met dat rol pepermint en ik geef u nu het laatste stuk roggebrood voor het paard (...) mijn vader is ziek en ik vind het in Westerbork erg naar. Weet u nog van vroeger toen ik nog in Zwijndrecht woonde en dat u mij toen een locomotief met wagens en rails gegeven heeft en ik weet dat u in Barak 66 komt en dan komt ik ook.'*

Leo was een gewoon kind dat genoot zoals veel kinderen van de oevers van Zwijndrecht waar het leuk toeven was en waar je naar de schepen kijkt en aan de overzijde de Dordtse dom ziet waar zijn opa en oma wonen. Ik herinner mij ook dat ik dat graag deed en eigenlijk nog doe. In een ander filmpje uit die periode zie je ook hoe het dan gaat langs de over en door Zwijndrecht. Terwijl Leo in Westerbork zit zie je hier kinderen sleeën en plezier maken, live goes on.

Ik ben ook heel blij dat er een stolpersteine komt voor Leo omdat zijn verhaal de tegenstellingen symboliseert maar hij met zijn tekeningen en verhalen vertelt over Zwijndrecht en het circus met wilde dieren wat nu eigenlijk niet meer mogelijk is. Uit zijn verhaal spreekt ook de liefde van zijn ouders voor het kind en vertelt nog eens over wat zijn vader voor hem betekende en gedaan heeft.

Zo zie je dat als je door Zwijndrecht loopt en je die periode in gedachte neemt een heel apart beeld kan vormen over die periode. Het boek van Kees Popijus wat een dezer dagen uitkomt over Zwijndrecht 45 tot 2000 laat de veranderingen zien maar voor hen die de tweede wereldoorlog in Zwijndrecht hebben meegemaakt vertelt dat over middels de plaatjes meer.

Ik ken nog een aantal mensen die actief in het verzet hebben gezeten en verder niets loslaten maar in hoofdlijnen wel het beeld schetsen hoe het in maar ook na de tweede wereldoorlog toging. Sommige verhalen krijgen een andere wending maar de werkelijkheid zoals die heeft plaatsgevonden is de geschiedenis die beslist herinnert mag worden.

Als ik van het veerplein via de Rotterdamseweg naar de Bruinelaan loop richting gemeentehuis dan kan ik mij voorstellen dat als je via de hoofdingang van het gemeentehuis naar binnen wordt geleid en in de voormalige raadzaal wordt opgesloten hier iets heel vreemds met je gebeurt. Vooral als je daarna op de trein wordt gezet, in De Hollandse schouwburg terecht komt, daarna doorgevoerd wordt naar Westerbork en later nog eens doorgestuurd wordt naar Theresienstadt om uiteindelijk omgebracht te worden in Dachau .

Het kind weet het niet en zijn stukje aan Sinterklaas is ontwapenend. Het is iets onbeschrijflijks aan gevoel dat met mij doet. Het boek Groeten van Leo van Martine Letterie vertelt het verhaal van Leo Meijer. De tijdelijk burgemeester van Zwijndrecht Maria Wiebosch herinnert zich de presentatie en tentoonstelling als indrukwekkend. Dit in reactie van de aankondiging van deze column.

Het verhaal van Leo is het verhaal van een kind in de klem zoals we die tegenkomen. Leo zijn verhaal kan eigenlijk niet genoeg vertelt worden. En dan niet alleen de oorlog, maar de liefde voor zijn ouders, wat doet het met je als je alles in je omgeving verandert, de liefde van ouders voor een kind, de veiligheid rond huis en haard.

Ik ben blij dat er een steen aan de rivier (Veerplein) wordt gelegd die de herinnering levend houdt aan de vele aspecten die daarmee gemoeid zijn en weet dat die steen nu al de stroom van de rivier heeft verandert. Leo zou dit jaar tachtig zijn geworden. Met en rond 5 mei mag er wat mij betreft een tentoonstelling worden gewijd aan het verhaal van Leo om dan wel de vrijheid te vieren in het historisch besef.

In Dordrecht de stad van Leo zijn opa en oma kwam ik aan de gevel van de Statenschool een gedicht tegen van een negenjarige Idse Bosma: het water, het vecht tegen de dijk, de dijk van ons kleine koninkrijk, de dijk van de huizen van het platteland. De wind, de wind slaat, als je er tegen in loopt, hij neemt huizen een voor een mee, zelfs hele wijken uit de buurt, de wolken, de wolken ze zitten vol regen, wat uit zee komt, wat er valt, soms wordt je nat, maar we zijn niet van suiker.

Negenjarigen, kinderen ze verbeelden het mooi, ze vertederen in welk tijdgewicht dan ook. Ik laat mij graag inspireren en neem van beiden de verbeelding, de hoop en liefde mee